

Ülevaade apteekide tegevusest

Apteekide arv

Eestis tegutsevate apteekide liigid on üldapteek, veterinaarapteek ja haiglaapteek. Apteegil võib struktuuriüksustena olla kuni 3 haruapteeki. Aastatel 2009–2013 toimunud muutusi apteekide koguarvus kajastab järgnev tabel, kus on välja toodud tegevusluba omavate apteekide arv koos haruapteekidega aasta alguse seisuga.

Apteekide arv koos haruapteekidega 2009–2013

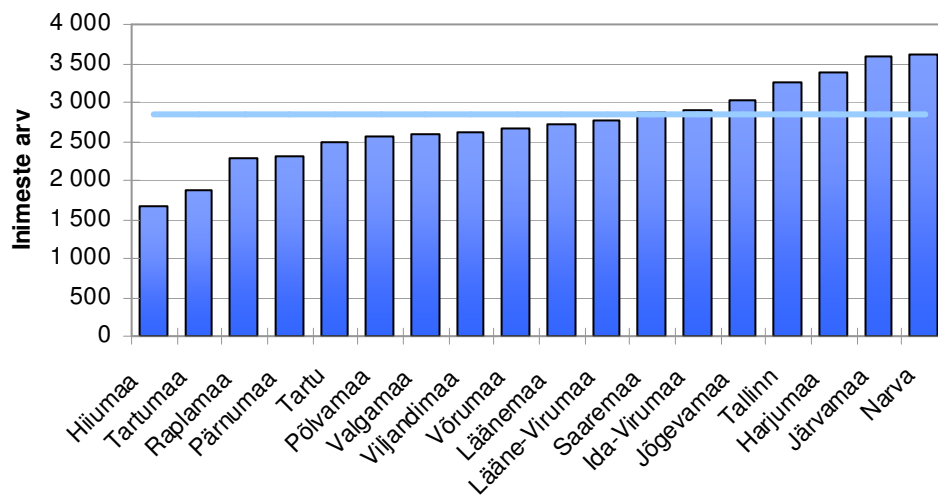
	2009	2010	2011	2012	2013
Üldapteegid	496	486	477	469	475
Haiglaapteegid	28	26	26	24	25
Veterinaarapteegid	7	7	7	5	4

*Tegevusluba omavate apteekide arv koos haruapteekidega 1. jaanuari seisuga

2012. aastal suurenes üldapteekide arv 6 võrra. Üldapteekidest suleti 2012. aasta jooksul 3 ja avati 11 uut põhiapteeki, samal ajal vähenes haruapteekide arv 2 võrra. 2013. aasta jaanuari alguses oli Eestis tegevusluba väljastatud 309 üldapteegile, millel oli 166 haruapteeki. Neljandik üldapteekidest asub Tallinnas. 73% kõikidest üldapteekidest ja nende haruapteekidest asuvad linnades.

Keskmiselt oli 2012. aasta esimese jaanuari seisuga Eestis üks ravimite jaemüügikoht 2856 inimese kohta. Enamikes maakondades jääb see number Eesti keskmisele alla. Seevastu Jõgevamaal, Tallinnas, Harjumaal, Järvamaal ja Narvas on ühe apteegi kohta ligikaudu 3000 elanikku või enam. Horisontaalne joon viitab Eesti keskmisele. Arvutamiseks kasutatud rahvaarv pärineb Statistikaameti regionaalarengu andmebaasist.

Inimeste arv ühe apteegi kohta suuremates linnades ja maakondades 2012. aasta alguses võrreldes Eesti keskmisega

Haiglaapteekide arv on viimaste aastate jooksul vähem muutunud, 2012. aastal avati 1 haiglaapteegi haruapteek. 2013. aasta alguseks oli haiglaapteeki 23, lisaks 2 haruapteeki. Haiglaapteekidest 6 asusid Tallinnas, 4 Harjumaal ja 2 Ida-Virumaal. Ülejäänud maakondades ning suurematest linnadest Tartus ja Narvas oli 1 haiglaapteek. Vaid Valgamaal ja Võrumaal ei ole ühtegi haiglaapteeki.

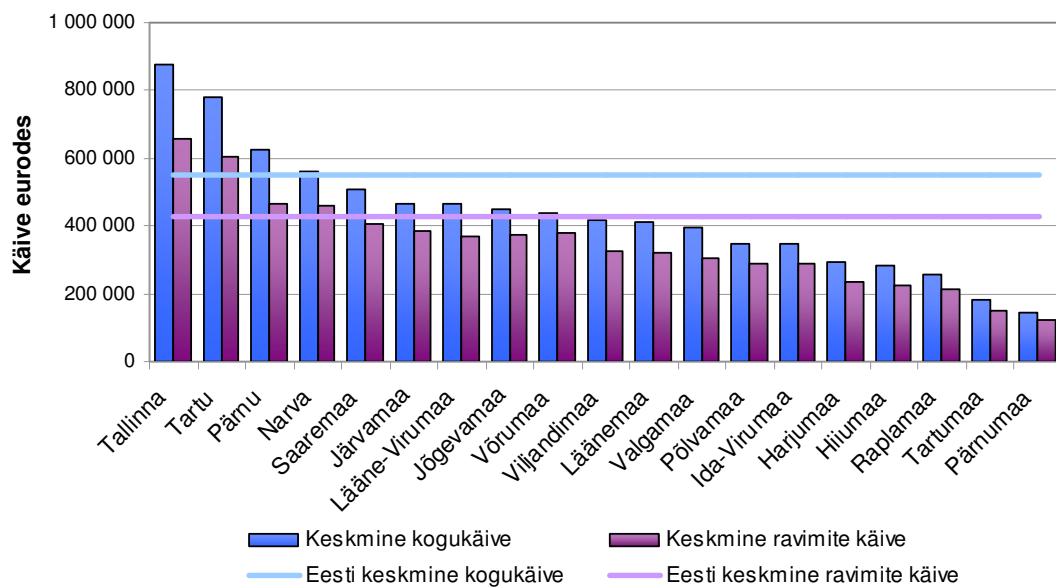
Veterinaarapteekide arv on viimaste aastate jooksul märkimisväärselt vähenenud. 2013. aasta alguse seisuga tegutses Eestis 4 veterinaarapteeki: Tallinnas, Tartus, Põlvamaal ja Saaremaal.

Üldapteegid

Üldapteekide käive koosneb ~80% ulatuses ravimite ja ~20% ulatuses muude kaupade käibest. Ravimite käive sisaldab käsimüügiravimite, retseptiravimite ja veterinaarravimite käivet. Retseptiravimite käibe võib omakorda jaotada soodustusega ja soodustuseta retseptide alusel väljastatud ravimite käibeks. Muude kaupade hulka kuuluvad apteegis müüdadavad hügieenitarbed, põetusvahendid, meditsiinitehnika, toidulisandid, kosmeetika jm.

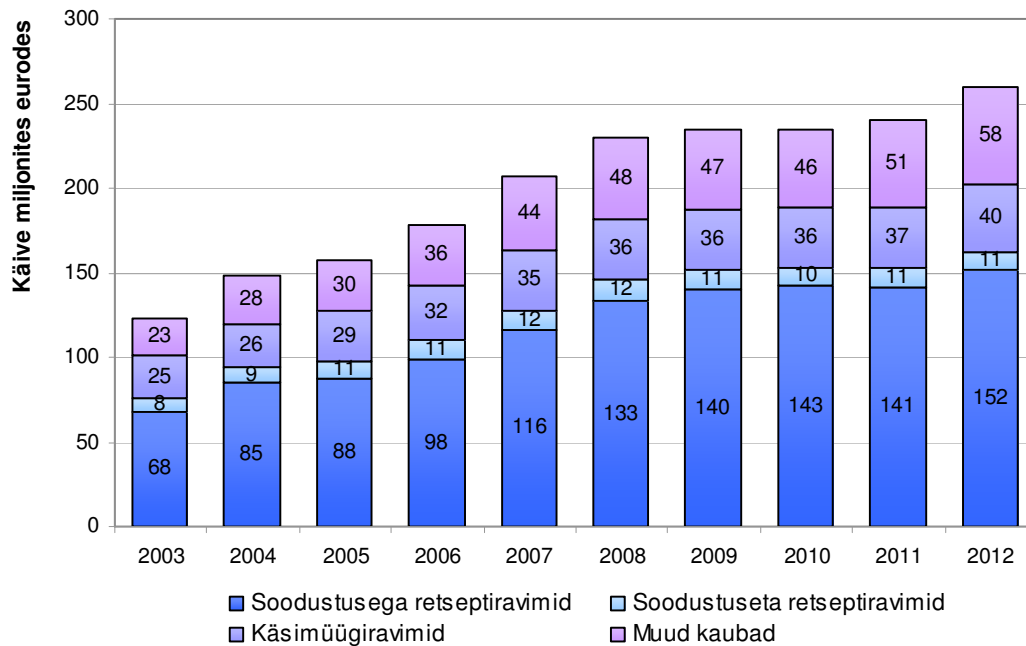
2012. aastal oli üldapteekide kogukäive 261 miljonit eurot, mis on tõusnud võrreldes varasema aastaga 8,3%. Üldapteekide aasta keskmine kogukäive oli 0,55 miljonit eurot. Kui vaadata üldapteekide käivet eraldi suuremate linnade ja maakondade lõikes, on näha, et aasta keskmine käive on tugevasti mõjutatud Tallina ja Tartu apteekide käibest.

Üldapteekide aasta keskmine käive suuremate linnade ja maakondade lõikes, 2012

Kõige enam väljastatakse üldapteekidest ravimeid soodustusega retseptide alusel, ligi 93% ulatuses retseptiravimite käibest. 2012. aastal suurenes soodustusega retseptiravimite käive võrreldes eelneva aastaga 7,2% võrra. Soodustuseta retseptiravimite käive on aastate lõikes püsinud enam-vähem samal tasemel. Käsimüügiravimite käive on tõusnud 8,3% võrreldes 2011. aastaga. Võrreldes eelneva aastaga on kõige rohkem tõusnud muude kaupade käive (14,1%).

Üldapteekide kogukäive aastatel 2003-2012

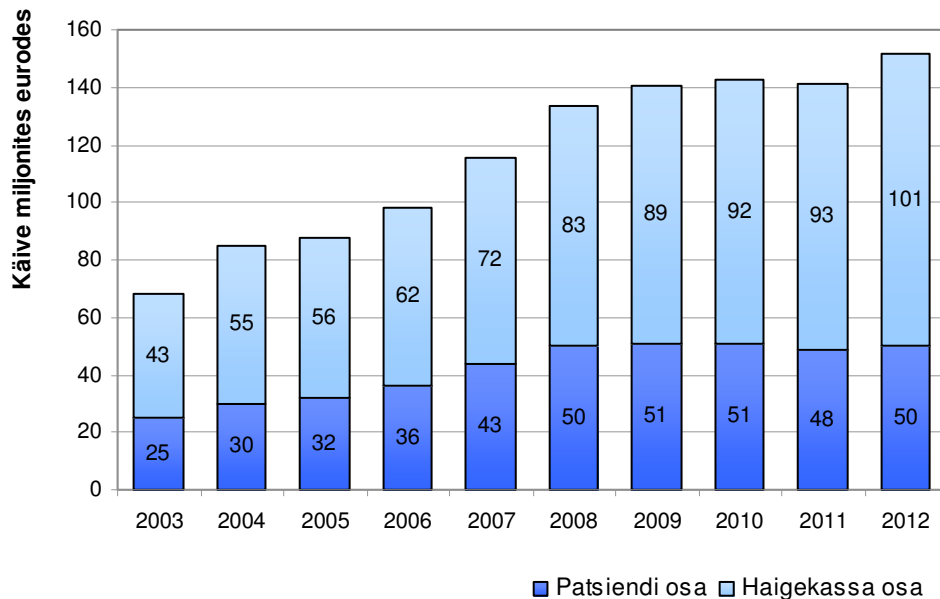

Veterinaarravimite käive on üldapteekides suhteliselt tagasihoidlik, jäädes 2012. aastal 0,3 miljoni euro juurde.

Alates 2010. aasta teisest kvartalist kogutakse andmeid ka Euroopa Liidus ja Euroopa Liidu Majanduspiirkonna liikmesriikides ja Šveitsi Konföderatsioonis välja kirjutatud ning Eesti apteekides käideldud retseptide (edaspidi EL retseptid) alusel väljastatud ravimite kohta. 2012. aastal väljastati ravimeid EL retseptide alusel 61 tuhande euro väärtuses.

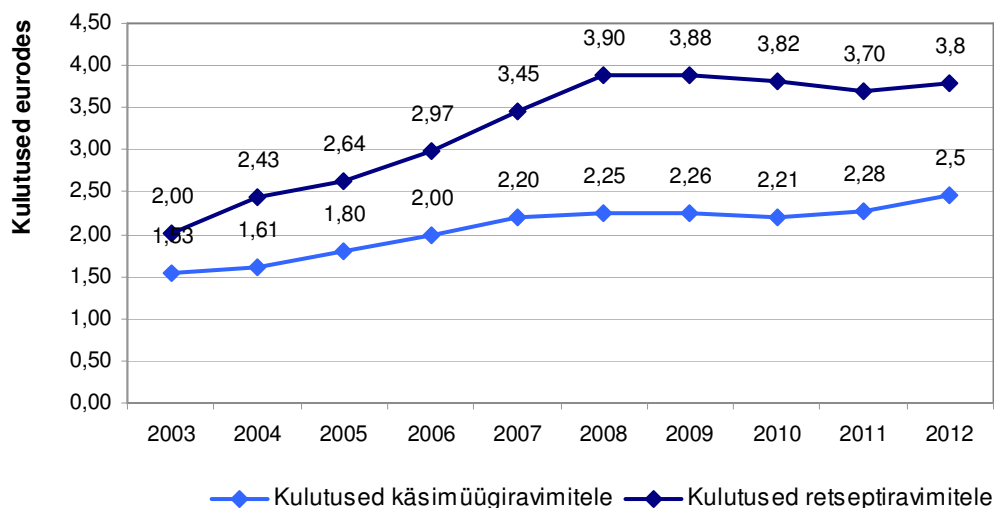
Soodustusega retseptiravimite maksumusest tasus patsient 2012. aastal 33% ja Eesti Haigekassa 67%. See suhe on püsinud viimastel aastatel stabiilsena. Soodusretsepti keskmist maksumust mõjutab nii väljastatud soodusravimite kogus, hind kui ka konkreetse soodusravimi valik, st kas kasutatakse sama toimeainega kallimaid või odavamaid ravimpreparaate. 2012. aastal oli soodusretsepti keskmine maksumus 20 eurot, mis on jäänud samale tasemele võrreldes eelneva aastaga.

Soodustusega retseptiravimite käive üldapteekides aastatel 2003-2012

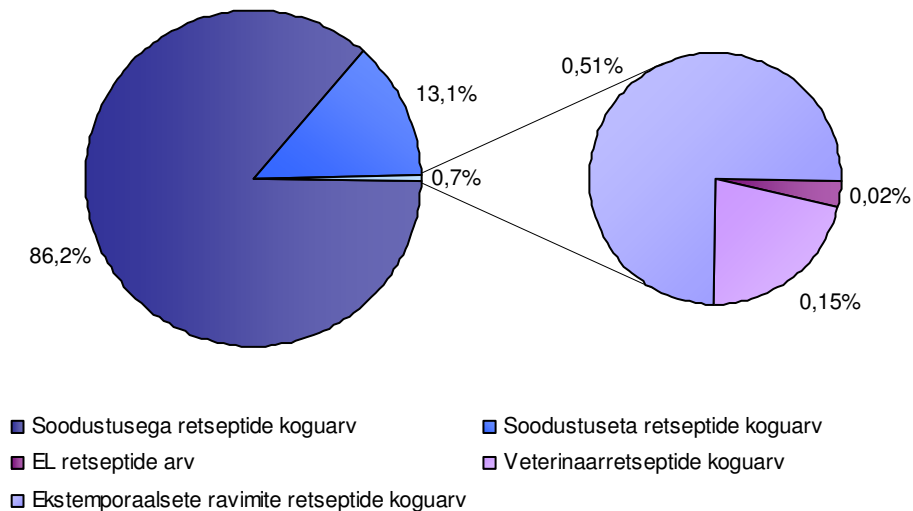
Järgmine joonis kirjeldab igakuiseid otseseid kulutusi ravimitele ühe elaniku kohta aastatel 2003–2012. Eesti elanik kulutas 2012. aastal ravimitele ühes kuus keskmiselt 6,2 eurot, aastas 75 eurot. Kusjuures suurenesid kulutused nii retseptiravimitele (2%) kui ka käsimüügiravimitele (8%) võrreldes 2011. aastaga.

Kulutused ravimitele ühes kuus ühe elaniku kohta aastatel 2003-2012

2012. aastal käideldi üldapteekides üle 8,8 miljoni retsepti. Kõige enam väljastati üldapteekidest ravimeid soodustusega retseptide alusel (86,2%). Soodustusega retsepte oli veidi üle 1,1 miljonit (13,1%), EL retsepte käideldi veidi alla kahe tuhande (0,02%) ja ekstemporaalseid retsepte ligikaudu viiekümmend tuhat (0,52%). Veterinaarseks otstarbeks väljastati ravimeid veidi enam kui kolmeteistkümne tuhande (0,15%) retsepti alusel.

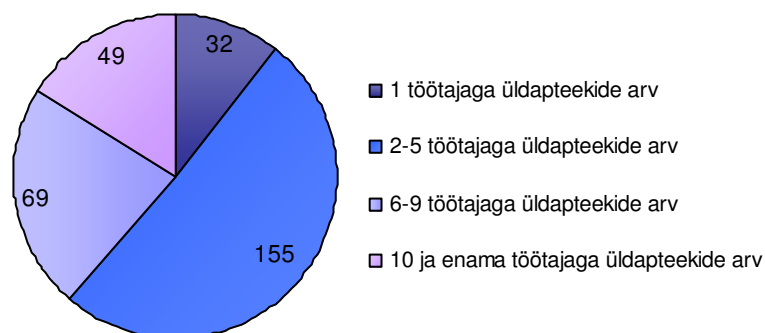
Üldapteekides käideldud retseptid 2012

2012. aastal valmistas 10% üldapteekidest nii ekstemporaalseid, seeriaviisilisi kui ka jaendatud ravimeid. 19% üldapteekidest valmistas seeriaviisilisi ravimeid, 44% valmistas ekstemporaalseid ravimeid ja 16% apteekidest jaendas ravimpakendeid. Ligi pooltes (53%) üldapteekides ei valmistatud ega jaendatud ühtki ravimpakendit. Kokku valmistati 2012. aasta jooksul üldapteekides üle 120 000 ravimipakendi, neist ekstemporaalseid ravimeid 41 845 pakendit. Ekstemporaalseid ravimeid valmistati kõige enam Tallinna apteekides, moodustades 53% kõigist 2012. aastal üldapteekides valmistatud ekstemporaalsetest ravimitest. Seeriaviisilisi ravimeid valmistati kõige enam Tartus, moodustades 46% kõigist 2012. aastal üldapteekides valmistatud seeriaviisilistest ravimitest.

2012. aasta lõpul töötas Eesti üldapteekides, sh haruapteekides, 779 proviisorit, 605 farmatseuti ning 381 muud töötajat. 25% kõikidest üldapteekide töötajatest töötab osalise tööajaga. Ligikaudu 32% kõigist üldapteekides töötavatest proviisoritest ja 48% farmatseutidest töötab Tallinna üldapteekides. Kõige suurem proviisorite osakaal on Tartu üldapteekides, moodustades kõigist Tartu linna üldapteekide töötajatest 71%. Kogu Eesti võrdluses moodustavad proviisorid 44%, farmatseudid 34% ja muud töötajad 22% kõigist üldapteekide töötajatest. Enamasti töötas ühes üldapteegis (põhiapteek koos haruapteekidega) 2–5 töötajat. Arvuliselt on kõige rohkem enam kui 10 töötajaga üldapteek Tallinnas ja 1 töötajaga üldapteek Pärnumaal ja Tartumaal.

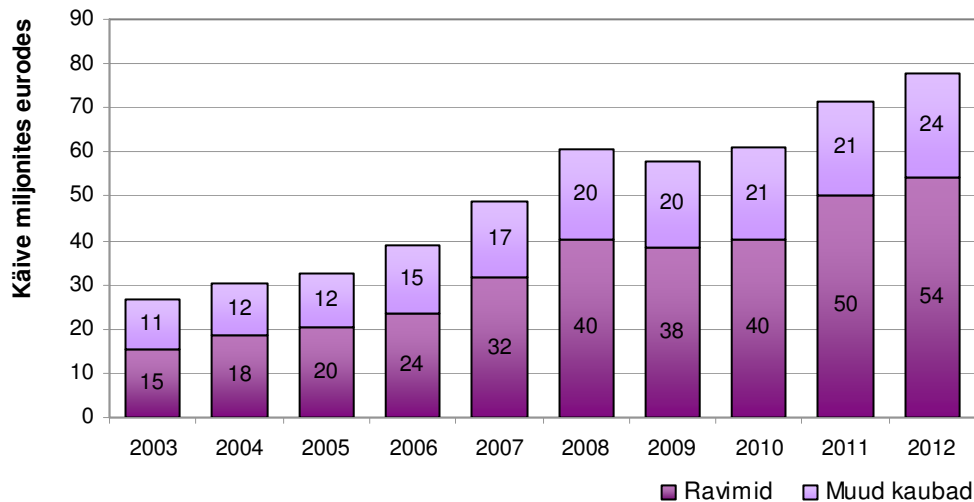
Üldapteekide jaotus töötajate arvu alusel 2012

Haiglaapteegid

Viimase kümne aastaga on haiglaapteekide kogukäive suurenenud ligikaudu 3 korda. Võrreldes 2011. aastaga on 2012. aastal tõusnud nii ravimite käive (8,1%) kui ka muude kaupade käive (9,7%). Haiglaapteekide kogukäive 2012. aastal oli 77,7 miljonit eurot, millest ravimite käive moodustas 54,2 miljonit eurot ehk 70%. Haiglaapteekide käive on arvestatud ilma käibemaksuta.

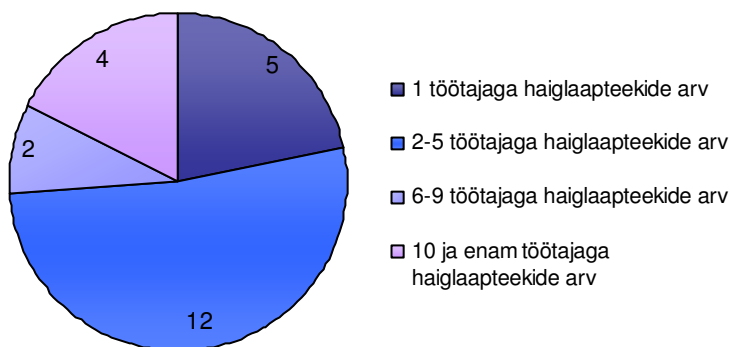
Haiglaapteekide kogukäive aastatel 2003-2012

Haiglaapteekide aastakäibed on väga erinevad. Viieteistkümne haiglaapteegi ehk ligi $\frac{2}{3}$ haiglaapteekide aastakäive oli väiksem kui 1 miljon eurot. Keskmise suurusega haiglaapteeki, mille aastakäive jäi ühe ja viie miljoni euro vahele, on 4 ning lisaks neile on Eestis veel 4 suurt haiglaapteeki, mille aastakäive oli 2012. aastal suurem kui 5 miljonit eurot. Kokku moodustasid neli suurimat apteeki 78% haiglaapteekide kogukäibest. Seega mõjutavad neli suurimat haiglaapteeki väga tugevalt ka haiglaapteekide keskmist aastakäivet, mis 2012. aastal oli 3,4 miljonit eurot. Kui vaadelda kõiki ülejäänud haiglaapteeki neljast suurimast eraldi, on keskmine aastakäive tunduvalt väiksem – 0,92 miljonit eurot.

Haiglaapteekides töötavad enamasti proviisorid. 2012. aasta lõpus töötas haiglaapteekides 71 proviisorit, 40 farmatseuti ning 34 muud töötajat. Keskmise suurusega haiglaapteegis töötab kuni 5 inimest, vaid suurimates haiglaapteekides töötab rohkem kui 5 inimest.

Haiglaapteekide jaotus töötajate arvu alusel 2012

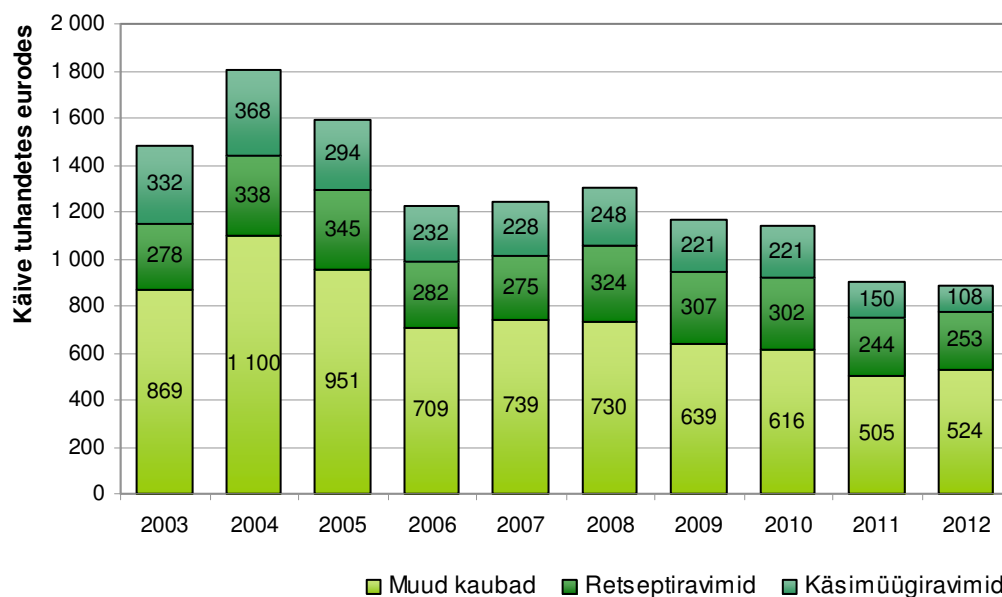

Veterinaarapteegid

Sarnaselt üld- ja haiglaapteekidele moodustab veterinaarapteekide käibe ravimite käive ja muude kaupade käive. Erinevalt üldapteekidest moodustab veterinaarapteekide käibest suurema osa muude kaupade käive, mis 2012. aastal oli 59%.

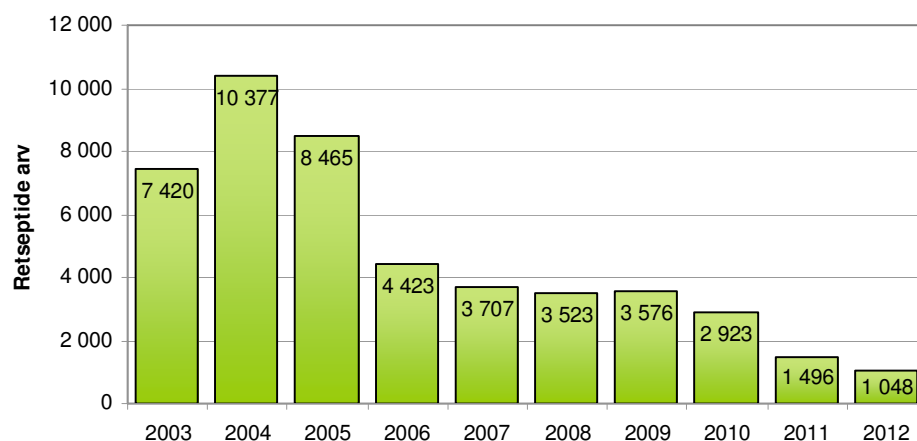
Seoses veterinaarapteekide arvu vähenemisega on kahanenud alates 2005. aastast ka veterinaarapteekide kogukäive, mis on viimase kaheksa aastaga vähenenud 51%. 2012. aastal on veterinaarapteekide käibe langus aeglustunud, vähenedes 1,5% võrreldes 2011. aastaga. Käsimüügiravimite käive vähenes 27,8%, samal ajal kui retseptiravimite käive suurenes 3,5% ja muude kaupade käive 3,8% võrrelduna eelneva aastaga. 2012. aastal jäid veterinaarapteekide aastakäibed vahemikku 50–400 tuhat eurot.

Veterinaarapteekide kogukäive aastatel 2003-2012

Veterinaarapteekidest väljastatakse retseptiravimeid nii tellimislehtede kui retseptide alusel. Veterinaarapteekides käideldud retseptide arv on kümne aastaga vähenenud 85%.

Käideldud retseptide arv veterinaarapteekides aastatel 2003-2012

Kokku töötas 2012. aasta lõpus viies veterinaarapteegis 9 veterinaararsti.